

PŘEDPŘÍPRAVA ROZHOVORU, KDYBYCHOM SI NEROZUMĚLI 😊

Spolupráce našeho pamětníka byla obdivuhodná, ještě před natáčením nám poslal nástin odpovědí na naše otázky, které jsme během videohovoru bohatě doplňovali. Jeho dobrovolný domácí úkol si můžete přečíst na následujících řádcích (neupraveno).

1. Nejhezčí vzpomínka na dětství

Čekání na maminku a potom sladkost od maminky, když pokaždé šla na nákup na tržiště. To je nejhezčí vzpomínka na dětství

2. Nejhezčí vzpomínka na Vietnam

Rodiče milují děti, sourozenci se vzájemně pomáhají. Rodina je základ společnosti.

3. Nejvtipnější (Nejtrapnější) situace v životě-

Náhoda a neuvěřitelné, když jsem viděl stálou, známou zákaznici, která mi ukradla zboží. V tom okamžiku jsem nevěděl, jak řešit.

4. Jací byli rodiče, rodinné tradice a zvyky, výchova

Moji rodiče byli navzájem dorozumění, věnování a milování. Největší vliv měl na mě můj tatínek. Byl to můj vzor. I když mu už v jedenácti letech zemřel otec, tedy můj dědeček, byl velmi pracovitý, houževnatý a schopný. Chodil do školy a pamatoval si hodně z knih. V té době to vůbec nebyla jednoduchá záležitost. Devětadevadesát procent Vietnamců bylo negramotných. V roce 1940, to mu bylo třicet let, se stal starostou vesnice. Ve volném čase psal básně, recitoval verše a vyprávěl mi o významných osobnostech.

Každodenní setkání celé rodiny u večeře a sdílení zážitků z všedního dne. To je tradice naší rodiny.

5. Život ve Vietnamu, sourozenci (věkový rozdíl a zda to mělo nějaký vliv).

Díky propagaci vládního komunistického režimu proto Vietnamci, lidé, mylně si mysleli, že jsou spokojení. Ve skutečnosti to nejsou. Ve Vietnamu bez

svobodných a nezávislých médií, je velmi rozdíl mezi chudým a bohatým, děti chodí do školy musí platit vysoké školné, nemocní chodí do nemocnice, musí platit skoro všechno. Já jsem jako pátý ze šesti sourozenců, největší investice mých rodičů je studium pro děti.

6. Nejhorší trest od rodičů (co jste od nich nejhůře nesl)

Jsem pracovitý, hodný, soustředěoval na učení. To jsou přání mých rodičů, a proto nikdy jsem nedostal trest od rodičů.

7. Stroj času - do jaké doby (a země) byste se rád podíval / vrátil.

Byl jsem sice vybrán do Československa i to je země, ve které bych chtěl žít.

8. Oblíbený předmět ve škole

Nejoblíbenější je matematika, nejméně oblíbený předmět je historie protože jsem musel pamatovat hodně události zpaměti.

9. Vysněné povolání/zaměstnání – čím jste chtěl být jako malý , čím byste chtěl být dnes

Jako malý i dnes bych chtěl být lékařem. Věřím, že jako budoucí lékař by dokázal vyléčit sebe i další pacienty.

10. Vzpomínky na válku ve Vietnamu, uvědomoval jste si, co se děje, jak to prožívala rodina, jak vás to ovlivnilo.

V roce 1965 jsem nastoupil na střední školu. Musel jsem tři roky chodit pěšky sedm kilometrů tam a zpátky, celkem čtrnáct kilometrů každý den naboso nebo v polorozpadlých sandálech ze zbytků pneumatik, po návratu z vyučování jsem rodičům ještě pomáhal na poli. Cesta vedla rýžovými poli a v období dešťů byla velmi blátivá. V létě jsem trpěl velkým vedrem a v zimě zase zimou, protože jsem neměl dostatečné oblečení. V deštivém počasí jsem si vždy cestou svlékl tričko a zabalil ho do igelitu, abych pak ve třídě neseseděl v mokrém. Ne jednom jsem neměl dostatečné oblečení ale i hladový, bez snídání, oběd a večeři jen málo brambor se solí nebo kukuřicí.

Každý den nás bombardovali. Abych minimalizoval riziko, vycházel jsem z domu stejně jako další spolužáci hladový, ve tmě už ve tři hodiny ráno. Vyučování bylo zahájeno v pět hodin ráno kvůli americkému bombardování. Na ochranu hlavy proti střepinám z bomb jsem měl klobouk pletený ze slámy a na těle kamufláž z větví. Škola byla rozdělena na několik míst, vzdálených od sebe několik

kilometrů. Pod každou školní místností byl systém tunelů pro evakuaci žáků. Během výuky jsme museli minimálně jednou denně utíkat dolů do tunelů se ukrýt. V té době jsem měl permanentní strach. Kdykoliv se to mohlo umřít. Jediná věc, po které jsem toužil, byla aby už válka skončila. Každá válka je špatná, každá strana prohraje.

11. Čeho jste se v dětství nejvíce bál (i ve spojitosti s válkou)?

Bal jsem nejvíc bombardování, to znamená bal jsem se nejvíc války.

12. Jak jste vnímal konec války ve Vietnamu

Stejně jako celý vietnamský národ, jsem měl velkou radost.

13. Pamatujete si, jak jste oslavovali konec války? Jak jste se dozvěděli o konci války.

V době válce jsem byl voják, sledoval jsem zprávy z fronty. Když dozvěděli jsme o konci války, celý vietnamský národ měl velkou radost. Všichni vyšli ven na ulici a hlásili, že jsme zvítězili a už můžeme žít v míru.

14. Jak probíhal život rodiny (a Váš osobní) po válce.

Byl jsem ovlivněn propagandou, která hlásala, že jsme chudí kvůli agrese Američanů, že když jsme porazili nejmocnější stát světa, Američany, budeme do pěti až deseti let nejbohatší zemí světa. Na začátku jsem byl v euforii, pracoval jsem s obrovským nasazením. Ale ekonomika šla dolů a postupně jsem tomu přestal věřit. Bylo to dokonce horší než před válkou. I když major byla v té době vysoká hodnota a měl jsem na vietnamské poměry vysoký plat, celkově u nás ekonomická situace nebyla dobrá. Myslel jsem, že komunistický režim může umět válčit ale neumět budovat bohatou, svobodnou vlast. Tržní ekonomika lepší než centrální ekonomika.

15. Studium VŠ – motivace ke studiu a výběr školy, motivace ke studiu v zahraničí Československa, příjezd do Československa – pocity, první dojmy.

Moje rodiče ví, že nejlepší investice je investice pro studium. Rodiče a sourozenci umožnili, abych se učil dobře. Vietnamská vláda už během války plánovala budování socialismu. Nejlepší studenti jako elita národa byli vysíláni na studia do zemí východního bloku.

Když jsem byl vybrán pro studium v tehdejší Československu, měl jsem obrovskou radost z toho, že se budu moci učit nejpokrokovější věci. Byla to velká

pocta. Na cestu do Československa nás doprovázelo celé město. Byla to obrovská sláva, obrovské očekávání od nás jako od budoucnosti národa. První dojmy po příjezdu do Československa je krásná země a milý národ.

16. *Vzpomínky a dojmy - rok 1968 (vpád vojsk Varšavské smlouvy do Československa)*

Musel to být pořádný šok, probudit se pod hlavními tanků. Přijel jsem dvacátého srpna. Když jsem se 21. srpna ráno vzbudil, viděl jsem všude okolo tanky a hodně vojáků. Zpočátku jsem si myslel, že to je cvičení československé armády, a tak jsem neměl strach. Později nás všechny svolali do menzy, kde vystoupil ředitel školy. Tlumočil nám vietnamský student z vyššího ročníku. Dodnes si pamatuji jeho proslov. Říkal: ‚My se k vám chováme dobře, dáváme vám to nejlepší, a vaše vláda nás zradila, od první chvíle podporovala okupační armády.‘ Byli jsme zticha, vůbec jsme tomu nerozuměli.

17. *Studijní léta a komunistický režim; Jak jste vnímal komunistický režim.*

První ročník jsem se učil češtinu v Holešově na střediska Univerzity 17. listopadu. Veškerý program včetně kontaktů s okolím a pohybu na veřejnosti řídila vietnamská ambasáda. Žili v izolaci, jen studenti a jejich učitelé. Vycházky měli velmi omezené a zásadně ve třech. Čeština byla a je pro mě těžká. Velká výhoda je, že jako vietnamština používá latinku. Po prvním roce stráveném v Holešově následovalo studium na Vysoké škole strojní a elektrotechnické v Plzni. Režim už byl volnější, a dokonce se našel čas i na výlety po republice, ale také povinná praxe v zemědělství a v průmyslu. Při škole jsem dělal různé práce, díky kterým jsem mohl finančně podporovat rodinu ve Vietnamu – trhat třešně, sbírat brambory, ukládat láhve v Prazdroji. Pracovních i přátelských kontaktů přibývalo, vznikaly nové vztahy s místními lidmi. Školu jsem ukončil s diplomem vzorného absolventa. Úkol byl splněn.

Byl jsem mladý a plný ideálů. Díky propagandě jsem v té době myslel, že komunismus je nejlepší systém, který podporuje rovnost a prosperitu a štěstí všech lidí.

18. *Návrat do Vietnamu – 70. léta.*

Po studiu úkol byl splněn. Přišel čas návratu. Bohužel Vietnam je pořád ve válce nebo ohrožen válkou. Po válce s Amerikou byly příhraniční konflikty se

sousední Kambodžou vedeny Komunistickou Čínou v roce 1978 a napjaté vztahy s velkým čínským susedem vyústily v roce 1979 v krátkou válku u severních hranic a teď v Východním moři. Komunistická Čína chce válčit se všemi sousedy, nejednom s námi ale i s Ruskem, Japonskem, Indií, Korej... Rodina to pocítila. V době války sourozenci museli na frontu a ve vesnici opět nebyli žádní muži, jenom starci, ženy a děti.

19. Život v armádě – vzpomínky, zážitky, nejzajímavější události života z tohoto období.

Život v armádě je pořádek a disciplína, které se mi líbilo.

20. První láska – vzpomínky.

Našel jsem lásku a budoucí životní partnerku s žádanou profesí. Učitelky byly jako manželky nejžádanější, protože se mohly starat o děti, kdy muži byli na frontě. Brzy se nám narodil syn a krátce nato i dcera.

21. Manželka – seznámení, první rande, založení rodiny apod.

Byl jsem v armádě, pracoval jsem s obrovským nasazením, neměl jsem čas. Rodiče mě požádali, abych se oženil a od známých mě seznámili s jednou slečnou. Seznámil jsem si s ní a věděl jsem, že to je dívka, kterou hledám. Hledat manželku pro mě nebylo jednoduchý. Manželka musí vyhovovat požadavky mi, rodičům a stranické komunistické organizaci.

22. Motivace pro návrat do Československa (1988); Zaznamenal jste změnu oproti předchozímu pobytu?

Návrat do Československa je náhoda a nikdy jsem nemyslel. V roce 1988 přišel do naší jednotky jeden velitel na kontrolu, měl jsem náhodou právě službu. Povídali jsme si a já mu vyprávěl, jak jsem studoval v Československu a že náplň mojí současné práce není to, co jsem studoval. Taky jsem mu vyjádřil o těžký život. On se hned zeptal, jestli chci jet jako tlumočnick do Československa v rámci programu výměny pracovních sil. Konzultoval jsem to doma s manželkou. Rozhodli jsme se, že tam na nějaký čas pojedou. U nás tenkrát bylo odloučení od rodiny normální. Muži byli na frontě nebo pracovali daleko od domova. Málokdo bydlel s manželkou doma. Když jsme pak byli odloučení, psal jsem ženě každý den dopis, hlavně o nebezpečích ve výchově dětí. Ačkoli dopis z Česka do Vietnamu trval skoro měsíc. Dělal jsem si starosti.

Po čtrnácti letech se mi na první pohled zdálo, že se Československo změnilo k lepšímu. Líbily se mi nové budovy, množství aut a vícepruhá dálnice, obdivoval jsem pražské metro.

23. Sametová revoluce – listopad 1989 – vzpomínky na události

V roce 1989, v době sametová revoluce, kdy moji čeští kolegové masově demonstrovali a stávkovali, Vietnamci dál pracovali. Na příkaz z velvyslanectví se nesměli zapojovat do politiky.

24. Jak se změnil Váš život po roce 1989 (pád komunistického režimu)

Zásadní změny nastaly po revoluci. Transformace ekonomiky znamenala pro Vietnamce v Československu hlavně rušení míst a propouštění. V roce 1992 jsem se chystal k návratu domů. Vnímал jsem sice příležitosti, které s sebou přinášela svoboda, viděl možnosti k podnikání, ale rozhodnutí už padlo a byl to návrat k jistotě na vietnamské poměry dobrého platu a byla tu také rostoucí starost o rodinu, hlavně o děti. Ale věci se přesto měly odehrát jinak. Můj kamarád ze studentských let Nguyen Van Nho tehdy pracoval na vietnamské ambasádě. Znal dobře situaci ve Vietnamu a radil mi, ať zůstanu tady. Koupil mi zpáteční letenku a říkal mi: „Jed' se do Vietnamu podívat, jak to tam teď vypadá. Když zjistíš, že tady je to lepší, tak se vrať.“ Když jsem na vlastní oči viděl skutečnou vietnamskou politickou a ekonomickou situaci, vrátil jsem se do Československa. Další kamarád v Pelhřimově, Chu Van Mien, mě zasvětil do podnikání. Přísloví: „Dobrá rada nad zlato“ je vždy pravdivé

25. Několik slov o práci Spolku vietnamských krajanů – motivace pro práci, jak pomáháte

Pro Vietnamce a jejich integraci jsem udělal maximum – spoluzaložil jsem Spolek krajanů NgheTinh (provincie) v České republice, nebo Spolek bývalých vietnamských studentů v České republice a Svazu Vietnamců v místech, kde jsem bydlel. Ve Vietnamu i tady vždy dodržuji místní zákony. V Česku se snažím přizpůsobit místní kultuře a zapojit se do české společnosti. Vycházím dobře se sousedy a mám hodně českých přátel. Všichni mě dobře znají a mají respekt k naší rodině.

26. Máte jedno/dvoje občanství?

Mám dvojí občanství- vietnamské a české.

27. Proč jste se po návratu do Vietnamu rozhodoval o případném podnikání v ČR, jak Vás v rozhodování ovlivnila manželka / rodina; proč manželka přijela s dětmi až později (za jak dlouho to bylo)

Návrat do Československa byla velká náhoda, v té době jsem ještě netušil, že budu podnikat.

Až po revoluci. Věděl jsem už, že tržní ekonomika pro mě znamená velkou výhodu. Věděl jsem, že to tu bude lepší než ve Vietnamu, že se tady mohu rozhodovat sám podle sebe, že uspěji v konkurenčním prostředí. Tržní ekonomika Ameriky a Západu je lepší než centrální plánování u nás ve Vietnamu. V roce 1994 jsem pozval manželku, aby se přesvědčila, že je tady krásná země, vyspělý a milý národ, svoboda a pěkné prostředí a že se tady budeme mít lépe. Líbilo se jí tu a rozhodli jsme se, že se sem s dětmi přestěhuje.“

28. Životní motto / heslo / zásady a pravidla

Kdo dosahuje v životě harmonie a klidu, lépe žije než ten, kdo získává slávu a moc.

Velké ideály nepotřebují jen křídla ale i terén, odkud by mohly vzlétnout. (Ernst Hemingway)

29. Nejoblíbenější kniha a proč?

Málo čtu knihy, líbí se mi jen odborné knihy.

30. Největší úskalí v životě (problémy)

Že rozhodování po sametové revoluci zůstat v České republice nebo se vrátit do Vietnamu

31. Nejšťastnější okamžiky života

Narození prvního dítěte.

32. Je něco, co byste ve svém životě změnil?

Jsem spokojený. Co je potřeba změnit, tak jsem změnil. To je stěhování z Vietnamu sem.

33. Co byste naopak nikdy změnit nechtěl?

Rodina na prvním místě, úcta ke stáří, důraz na vzdělání.

34. Jak trávíte volný čas?

Jsem v důchodu, mám dost času na sport, rád dělám na zahradě a setkávám se s kamarády.

35. Chtěl byste se vrátit do Vietnamu, navštěvujete se s rodinou?

Každý rok se jezdím do Vietnamu.